

Vurdering for læring

- Hvor er jeg på vej hen?
- Hvordan kommer jeg derhen?
- Hvad er mit næste skridt?

Lay out: Vejen Kommune
Tekst: Dagtilbud & Skole
Ordrenr.:
Tryk: Vejen Kommune
Udgivet: April 2015

Vurdering for læring (VFL) – en kort introduktion

Formålet med denne pixi er at præsentere nogle centrale begreber i arbejdet med *Vurdering for læring*. Teksten tager primært afsæt i Trude Slemmens bog ”Vurdering for læring i klasserummet” (2009) og inddrager elementer fra John Hattie bog ”Synlig læring - for lærere” (2013) og enkelte andre teoretikere (jf. litteraturliste). Målet med pixien er således at give en kort indføring i centrale begreber som baggrund for arbejdet med *Vurdering for læring* på egen skole. Denne reviderede udgave er en videreudbygning og omskrivning af tidligere udsendt VFL-Pixi.

Rammesætning for arbejdet med *Vurdering for læring*

Med folkeskolereformen sættes fokus på elevernes læring, at der arbejdes med synlige læringsmål, høje forventninger til den enkelte elev og konstruktiv feedback.

Som der står i det første af de tre nationale mål for folkeskolens udvikling, skal skolen *udfordre alle elever, så de bliver så dygtige, de kan*. Hermed fordres, at skolens indsats konkretiseres, således at eleverne:

- Får mulighed for at opnå ny forståelse
- Udvikler deres motivation for at lære
- Formår at knytte eksisterende kundskab og erfaringer til nye informationer og udfordringer
- Kan anvende, evaluere og revidere den ny erhvervede viden

Rammen omkring elevernes læring skal understøtte deres lærelyst og motivation, således at der skabes situationer, som åbner for elevernes glæde ved at lære nyt, deres engagement og udforsketrang. En sådan praksis må udspille sig i et læringsmiljø præget af tillid, gensidig respekt og tydelige forventninger - og i et klima, hvor det er trygt at prøve til og lave fejl.

Disse delområder er centrale og grundlæggende forudsætninger i arbejdet med Vurdering for læring (herefter forkortet VFL). Samtidig er elevens medvirken et vigtigt aspekt i VFL-tænkningen. Gennem egenvurdering og involvering i vurderingsarbejdet trænes eleverne i at udvikle bevidsthed om egne læringsprocesser, hvilket ses som værende en nødvendig og afgørende forudsætning for at kunne udvikle selvreguleret læring.

VFL giver således et konkret bud på, hvordan man i praksis kan arbejde med ovenstående områder og etablere en vurderingskultur, hvor den enkelte elevs læring sættes i centrum.

Samtidig spiller denne tænkning rigtig godt sammen med Vejen Kommunes læringssyn og de indsats, vi har omkring inklusion, klasseledelse og positiv psykologi.

Kort definition af VFL

VFL handler om, at elevernes kompetencer, udvikling og læring ses som retningsgivende for lærerne i deres planlægning og gennemførelse af undervisningen. Et sådan fokus kræver, at læreren systematisk indhenter, analyserer og anvender information om elevernes faglige læring, motivation og læringsstrategier set i relation til de opstillede læringsmål og kriterier. Man er således optaget af at synliggøre:

Hvor eleverne er i deres læring

Hvor de skal hen

Hvordan de bedst kan nå deres mål

På elevsiden handler VFL om, at eleverne lærer at vurdere og korrigere deres eget arbejde, deres indsats og læringsstrategi med afsæt i tydelig målsætning og kriterier for målopfyldelse.

VFL er en systematisk planlagt proces, hvor tegn på elevens læring bliver brugt både af læreren og eleven sådan at:

- Læreren kan justere egen undervisning
- Eleverne kan justere egen læringsstrategi mhp. at lære mest og bedst muligt

”Hvis eleverne lærte alt det, de blev undervist i, ville vi ikke have behov for at vurdere dem.

Vi kunne bare udfærdige en liste over det vi havde undervist i, og være sikre på, at de havde lært det.

I dag ved vi, at børn ikke lærer alt det, vi underviser dem i. Der er derfor behov for at tjekke, hvad de har lært undervejs.”

Professor Dylan William

VFL-indsatsen, som vil blive udfoldet i det følgende, er inspireret af Norges nationale satsning ”Kundskabsløftet” , hvor der arbejdes målrettet med VFL som fælles national indsats.

Indhold

Vurdering for læring (VFL) – en kort introduktion.	3
Rammesætning for arbejdet med <i>Vurdering for læring</i>	3
Kort definition af VFL.	4
Læringens helhed	6
Fire overordnede principper i arbejdet med VFL	7
Vurdering FOR læring (VFL) og Vurdering AF læring (VAL)	8
Vurdering FOR læring (VFL).	8
Vurdering AF læring (VAL).	9
Målarbejde og progression	10
Læringsmål:	11
Kriterier:	12
Elevinvolvering.	13
Læringsstrategier	14
Beviser for læring:	15
Progression.	16
Feedback	17
Læringsmakker.	18
Opsummering - Hvorfor arbejde med VFL.	20
Litteratur.	20

Læringens helhed

Kerneopgaven i skolen er læring, og en grundlæggende forudsætning for læring er elevernes trivsel, motivation og lyst til at lære. Det er vigtigt at pointere, at VFL ikke er en særskilt teknik eller didaktisk metode, men en grundlæggende måde at tænke på, som er kulturbestemmende for den enkelte skole. Det norske undervisningsdirektorat formulerer det som følger:

“Vurdering for læring kan vi forstå som en måde å tenke og handle på, som hele tiden har elevenes læring som mål. Vurdering for læring handler altså ikke om spesielle teknikker eller et sett prosedyrer, og heller ikke om skjemaer eller skriftliggjøring, men om skolens lærings- og vurderingskultur”

Nedenstående læringshjul skal ses som en dynamisk model. Med modellen ønsker vi at illustrere læringens kompleksitet og give et bud på forskellige indgange og præmisser, der sammen underbygger og supplerer hinanden og dermed udgør et stillads om elevernes samlede udvikling, læring og trivsel.

Læringshjulet kan kategoriseres i fire overordnede temaer:

- Rammesætning og organisering
- Læringsmiljø og samspil med andre
- Læringens motivation
- Læringens indhold a

I arbejdet med VFL er de fire dimensioner indirekte i spil, idet der via VFL arbejdes inden for den lovmæssige rammesætning med fokus på læringens indhold, elevernes motivation og samspil med andre.

Med nedenstående læringshjul er det således vores mål at synliggøre læringens kompleksitet, så vi i arbejdet med elevernes læring og udvikling i en anerkendende ramme danner fagligt, personligt og socialt kompetente elever i Vejen kommune.

Fire overordnede principper i arbejdet med VFL

Med baggrund i det norske undervisningsdirektorat formuleres fire grundlæggende principper for VFL

- Eleverne forstår, hvad de skal lære, og hvad der forventes af dem.
- Eleverne får tilbagemeldinger, som fortæller dem om kvaliteten af deres arbejde eller deres præstation.
- Eleverne får råd om, hvordan de kan forbedre sig.
- Eleverne er involveret i – og forpligtet på egen læring ved blandt andet at vurdere eget arbejde og egen faglige udvikling.

Trude Slemmen udfolder ovenstående principper til 10 vejledende grundsætninger for arbejdet med vurdering for læring i klasserummet:

1. Planlæg for læring – ikke aktivitet
2. Brug tydelige mål
3. Brug kriterier som viser vej
4. Stil spørgsmål som fremmer refleksion
5. Giv konstruktive tilbagemeldinger
6. Giv eleverne mulighed for at få ejerskab over egen læring

7. Aktiver eleverne som læringsressourcer for hinanden
8. Find bevis på læring
9. Brug beviserne til at tilpasse læringen
10. Involver hjemmet

” Elevernes læringsudbytte kan kun forbedres ved hjælp af ændringer, som foretages af lærere og elever i klasserummet.

Black og William

Vurdering FOR læring (VFL) og Vurdering AF læring (VAL)

Begreberne formativ og summativ vurdering beskrives her som to adskilte elementer i vurderingsfeltet. Det skal dog understreges, at summative vurderinger fint kan anvendes formativt i en undervisnings-sammenhæng.

Vurdering FOR læring (VFL)

Vurdering **FOR** læring knytter sig til den formative, fremadrettede vurdering og bruges til at beskrive vurderingens læringsfremmende formål undervej i en læreproces. Den formative vurdering søger og fortolker de tegn på læring, der finder sted, og med baggrund heri vurderes løbende:

- Hvor er jeg (eleven) på vej hen?
- Hvordan kommer jeg derhen?
- Hvad er mit næste skridt?

Med kokkemetaforen smages retten (undervisningen) løbende til mhp. at skabe så godt et resultat som muligt.

Vurdering for læring:

- Kokken kan tilføje ingredienser med det formål at forbedre kvaliteten af produktet dvs. fremme elevernes læring og udvikling. Læreren anvender informationen til at forbedre og tilpasse undervisningen.

- Der gives mundtlige og skriftlige tilbagemeldinger, som er direkte knyttet til den læringsaktivitet, som eleverne arbejder med.
- Eleverne bruger informationen til at få indblik i egen læringsproces, så de kan justere deres egne læringsstrategier.
- Eleverne er aktive medspillere i deres egen læringsproces
- Eksempler på vurdering FOR læring er spørgsmål, konstruktive tilbagemeldinger, selvurdering og kammeratvurdering og brug af vurderings- og refleksionskemaer.

Vurdering AF læring (VAL)

Vurdering **AF** læring knytter sig til den summative vurdering, som er bagudrettet og dermed knytter sig til et færdigt produkt. Formålet er at bedømme, i hvilken grad eleverne opfylder de faglige mål, der er fastsat for faget på et givet niveau. (Karakterer, test, eksamen, prøver m.m.)

Med kokkemetaforen er retten færdig, og der kan ikke længere ændres på dens kvalitet.

Vurdering af læring:

- Når der smages på suppen, når den er færdig, er det en summativ vurdering - dvs. slutvurdering. Læreren får information om elevernes målopnåelse på et givet tidspunkt.
- Produktet bliver vurderet, men kan ikke forandres. Dvs. det giver en beskrivelse af elevernes viden og kompetencer på et givet tidspunkt.
- Der er tale om et slutprodukt, hvor der drages en konklusion, som danner grundlag for fx at give standpunktskarakterer.
- Eksempler på vurderingsformer som kendetegner vurdering **AF** læring er eksterne og interne kortlægninger og prøver, eksamen og nationale test.

Den største forskel mellem vurdering *for* og *af* læring er elevernes aktive rolle i læreprocessen. En måde at knytte VFL og VAL tættere sammen er ved bl.a. at in-

volvende eleverne i udformning af vurderingskriterier og lade dem bidrage med at udforme spørgsmål til prøver og rette egne svar. Ved at være en aktiv del af denne proces kan eleverne få overblik over eget ståsted, vide hvad der kendetegner gode svar og en god opgave og lære at lære.

Målarbejde og progression

Arbejdet med læringsmålsstyret undervisning er komplekst. Med den megen fokus på test og resultatstyring er det nærliggende at sætte øget fokus på *præstationsmål*, som handler om at gøre noget færdigt og ordentligt, at komme igennem pensum og kunne gengive facts. I denne tænkning stræbes efter at vise kompetence og dygtighed, så man kan klare sig godt i test og prøver. Sjældnere og sværere er det at opstille *mestringsmål*, hvor eleverne stræber efter at udvikle egen kompetence, og hvor man er optaget af at forstå indholdet eller at mestre færdigheden – kompetencer som er svært målbare og derfor synes sværere at fastholde. I arbejdet med opsætning af mål og kriterier er det derfor vigtigt at nuancere målarbejdet og sikre fokus på såvel præstations- som mestringsmål.

Målarbejdet skal forstås bredt – dvs. der arbejdes med elevernes læringsparathed og elevernes faglige og sociale kompetencer på forskellige niveauer. Dette kategoriseres i VFL- tænkningen i følgende tre områder :

Grundlæggende færdigheder:

- Læsning
- Regning
- Mundtlighed
- Skrivning
- Digitale færdigheder

Sociale mål:

- Selvkontrol
- Empati
- Ros til andre

Universelle mål:

- Kommunikation
- Samarbejdsevne
- Problemløsning
- Refleksion over egen læring og progression

Læringsmål:

Eleverne lærer bedre, når de forstår, hvad de skal lære, og hvad der forventes af dem. Det er derfor vigtigt, at lærere udvikler og kommunikerer tydelige mål for undervisningen og kendetegn på målopnåelse, fremmer elevernes selvsvurdering og giver tilbagemeldinger, som eleverne kan lære af.

Kundskabsdepartementet

Med UVM's nye Forenklede Fælles Mål sættes fokus på læringsmålstyret undervisning. At lade sine undervisningsforløb styre af *læringsmål frem for undervisningsmål* betyder, at man som lærer i et fag skal formulere de læringsmål, som eleverne skal sigte mod. Netop denne tydelighed omkring synlige læringsmål og kriterier – dvs. tegn på, hvad der skal til, for at målet opnås, står som et centralt element i arbejdet med VFL.

I arbejdet med formulering af synlige læringsmål er det vigtigt at medtænke elevens læringsniveau og med afsæt i Blooms taksonomi / SOLO- taksonomi at være tydelig omkring, hvilken type læring eller grad af forståelse, der efterspørges ved en bestemt aktivitet. Det kan således være en hjælp at tænke i disse verber: forklare, gengive, forklare, vurdere, begrundede, diskutere, perspektivere m.m.

I arbejdet med læringsmålstyret undervisning og Forenklede Fælles Mål opfordres, ud fra en VFL- tænkning, til at udarbejde års-, periode- og ugeplaner. Dette kan fx systematiseres således, at overordnede årsplaner indeholder kompetencemål og valgte målpar, og med afsæt heri udarbejdes forslag til forløb og tidshorisont for de enkelte forløb. Herefter operationaliseres denne overordnede årsplan til periodeplaner, hvor hver af forløbsperioderne konkretiseres, og de overordnede mål formuleret i årsplanen omsættes til tydelige læringsmål med kriterier for målopfyldelse for de enkelte fag eller forløb. Samtidig forholder læreren sig til, hvorledes forløbet skal vurderes, så eleverne løbende involveres i at vurdere sig selv med afsæt i de opstillede mål og kriterier. Periodeplaner kan herefter yderligere pakkes ud og konkretiseres i uge- eller lektionsplaner, og her kan synlige læringsmål og kriterier for målopfyldelse så yderligere konkretiseres.

Opsummerende skal målformuleringerne:

- Danne udgangspunkt for planlægningen – dvs. hvad skal læres?
- Være tydelige, konkrete og målbare

- Danne afsæt for lærerens feedback og feedforward
- Danne baggrund for elevens og lærerens efterfølgende vurdering af målopnåelse

Kriterier:

Målstyret læring består af to dele: Den første er at være tydelig med hensyn til, hvad der skal læres af lektionen (læringsmål). Den anden er at have en metode til at vide, om den ønskede læring er opnået (kriterier for målopfyldelse)

John Hattie

Et kriterium kan leksikalsk forstås som ”kendetegn som grundlag for en klassifikation” eller ”afgørende træk der skal være opfyldt i en bestemt sammenhæng”

Når der sættes et mål for eleverne, opstilles samtidig kriterier for opfyldelse af målet. Hermed fremgår det tydeligt for eleverne, hvilken vej de skal gå for at nå det konkrete mål. Som en norsk VFL- lærer formulerer det:

Tydelige mål og kriterier viser eleverne vejen fra, hvor de er og hvor de skal hen.

I VFL-terminologi anvendes vurderingskriterier i betydningen: kendetegn, opskrift eller tegn. Kriterierne tydeliggør, hvad eleverne må gøre for at nå et konkret læringsmål og synliggør samtidig, hvad de vurderes ud fra. For at sikre ejerskab til målarbejdet er det vigtigt, at eleverne inddrages i processen omkring opstilling af kriterier.

Kriterierne kan være åbne og lukkede

Lukkede kriterier efterspørger konkrete løsninger, mens åbne kriterier kan opfyldes på flere niveauer og nås på forskellige måder. Dvs. at der især ved åbne kriterier kan differentieres, i og med at eleverne opfylder kriteriet på deres eget niveau.

Eksempel: 2. Klasse

Læringsmål: Jeg skriver en tekst ud fra egen fantasi og oplevelse

Kriterier:

- Jeg skriver stort bogstav i starten af en sætning
- Jeg skriver punktum i slutningen af en sætning
- Jeg husker mellemrum mellem ordene

Lukkede kriterier

- Jeg bruger mindst fem adjektiver
- Jeg skriver mindst fem sætninger

Åbne kriterier

Eksempel 4 kl.

Læringsmål: Jeg kan skrive en spændende fiktiv tekst i eventyrgenren.

Kriterier:

- Jeg bygger teksten op omkring stukturen "hjemme – ude – hjemme"
- Jeg anvender typiske genretræk for eventyrgenren
- Jeg anvender adjektiver til person og miljøbeskrivelser
- Jeg anvender forskellige typer ord, som beskriver stemningen i min tekst

Lukkede kriterier

Åbne kriterier

To virkningsfulde måder at forøge påvirkningen på er at kende og dele både læringsmålene og kriterierne for målopfyldelse for lektionen med eleverne. Når eleverne kender begge dele, er de mere tilbøjelige til at arbejde hen imod en mestring af kriterierne for målopfyldelse, mere tilbøjelige til at vide, hvornår de er sporet ind imod denne målopfyldelse og mere tilbøjelige til at have en god chance for at lære, hvordan de skal evaluere og selvregulere processen.

John Hattie

Elevinvolvering

Det er vigtigt, at eleverne kender kriterierne og ved, hvad de bliver vurderet ud fra, så vurderingen kan blive ensartet og retfærdig. Når eleverne er med til at definere kriterierne, opnås større ejerskab til det, de skal gøre for at nå målet. Man kan fx tage afsæt i følgende proces, når man arbejder med elevinvolvering:

1. Idestorm (hvad kendetegner emnet? - hvad skal det indeholde? – beskrivelse af kriterier)
2. Sorter og kategoriser (gennemgå punkterne og kategoriser dem i grupper)
3. Lav en oversigt (lav oversigt over vurderingskriterierne, så eleverne kan se resultatet)
4. Tilføj og opsummer (tilføj og opkvalificer kriterierne for det ønskede indhold)

Læringsstrategier

Læringsstrategi er viden om hvilke fremgangsmåder, der er hensigtsmæssige for at løse forskellige opgaver. Det er et vigtigt omdrejningspunkt for elevernes læring, at de er bevidste om egen læreproces. Som aktiv medspiller i klasserummet vil elevernes evne til at involvere sig og til at identificere nye skridt i egen læringsproces blive styrket. På den måde sættes fokus på - ikke kun *hvad* de lærer, men også *hvordan* de lærer. Eleverne opnår med andre ord viden om egne læringsstrategier, som kan bruges – af såvel lærer som elever - til at tilpasse forskellige læringsituationer.

Læringsstrategier kan deles ind i flere kategorier - f.eks.:

- Hukommelsesstrategi (evne til at huske fakta - eleven lærer fx at tage notater, udvælge, understrege bestemte aspekter i en tekst eller opgave)
- Uddybingsstrategi/elaboreringsstrategi (Elevernes evne til at skabe forbindelse mellem noget der er hørt før og det nye, som skal læres)
- Omformuler fx opgaven til egne ord til fremme af forståelse
- Organiseringsstrategier (Elevernes evne til mentalt at organisere viden, så den kan genkaldes. At eleverne lærer at udvælge relevant information i forhold til en opgave)
- Forståelsesovervågning og kontrol (Evnen til at kunne se og overvåge egen forståelse - hvor godt man forstår det, man prøver at forstå. Eleverne skal kunne foretage fejlsøgninger og stille sig selv spørgsmål)
- Affektive læringsstrategier (Evnen til at kunne fastholde opmærksomhed og fokus i længere tid)

Anden inspiration som kan inddrages:

- Selvkonsekvenser (Plan for belønning for fremskridt)
- Søge hjælp.
- Selvovervågning (Følge egne præstationer og resultater og registrere dem)
- Forestillingsbilleder (Genkalde mentale billeder til hjælp for læring)
- Tidsstyring (Skemalægge læring)
- Omstrukturering af omgivelser. (Ændre på fysiske rammer - særlige måder at arbejde på for at gøre læring lettere)

Beviser for læring:

Forskning viser, at løbende tilbagemeldinger til eleverne har markant effekt på læringen. I VFL-tænkningen er man optaget af at finde "bevis for læring", så man med afsæt heri kan få viden om aktuelt læringsudbytte og give relevant feedback. For at kunne vurdere undervisningen/læringsaktiviteterne er det essentielt, at der løbende søges beviser for, at der har fundet læring sted (vurderingen skal være formativ – jf. ovenfor).

Der er flere måder at indsamle beviser for læring på. Dog er det vigtigt, at man vurderer og evaluerer med afsæt i de opstillede læringsmål og kriterier.

Eleverne inddrages i arbejdet med bevis for læring og trænes i at forholde sig til egen læringsproces og forholde sig reflektivt til egen faglige og personlige udvikling.

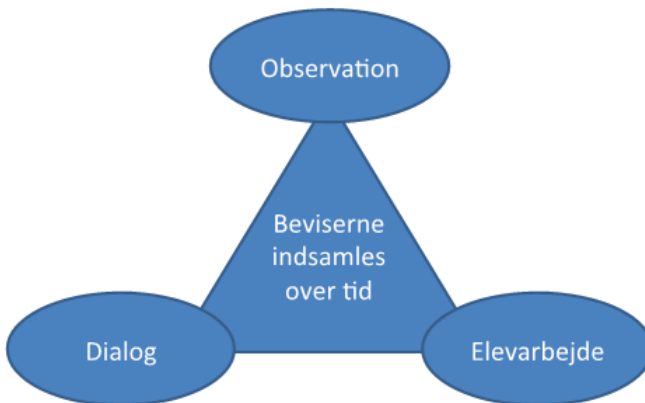
For at få viden om elevernes læring søges der bevis for læring på forskellige niveauer, hvilket nedenstående model illustrerer.

Dialog observation og elevarbejde

Hvad er formålet med denne læringsaktivitet

Hvad er det, jeg ønsker at fokusere på i denne observation

Hvordan skal jeg samle / organisere observationerne

Eks. på observation: Lytte, tale, samarbejde

Eks. på elevarbejde: Portfolio, kortlægning, test, opgaver

Eks. på Dialog: Løbende opfølgning, elevsamtaler, dialog med medelever

Modellen illustrerer kompleksiteten i arbejdet med vurdering af elevernes læring, hvor indsamlet information via elevarbejde, observation og dialog vil give et bredere billede og dermed højere grad af validitet i vurderingen.

På lærerniveau bliver elevernes læring samtidig et spejl for læreren i forhold til, hvilken effekt undervisningen har. Denne evidens og indhentede viden om elevernes læring skal danne baggrund for lærerens egenrefleksion og justering af egen undervisning.

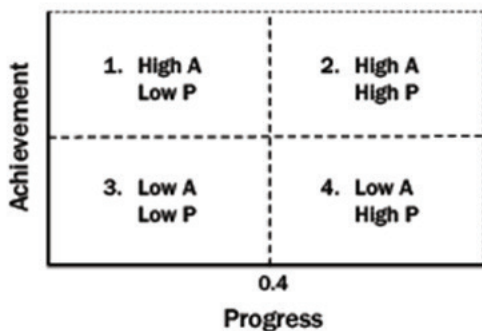
Progression

I arbejdet med elevernes progression, er det vigtigt at vide ikke bare, hvad der er lært, men også graden af forståelse hos de enkelte elever, så læringens næste skridt kan tilrettes den enkeltes behov. Samtidig er det vigtigt, at man både som underviser og som elev interesserer sig for, hvordan det lærte er lært - dvs. reflektere over, hvilke strategier, der ligger til grund.

Samtidig pointerer bl.a. Hattie vigtigheden af, at lærerteamet opnår fælles forståelse for progression, og hvad man opfatter som de færdigheder og strategier, der danner grundlag for denne progression .

Man har i skolen traditionelt haft opmærksomheden rettet mod de elever, der præsterer "lavt", men bør i stedet have fokus på de elever, hvor progressionen er lav uanset fagligt niveau. Dette har James Nottingham illustreret ved nedenstående model, hvor det pointeres, at opmærksomheden bør være på de elever, der befinder sig i skemaets venstre side.

Achievement AND progress (Impact)

Feedback

Lærerne er bevidste om og stræber efter at give feedback i relation til de tre vigtige feedbackspørgsmål: "hvor er jeg på vej hen?", "hvordan klarer jeg mig?" og "hvor skal jeg hen herfra?"

John Hattie

Flere steder forklares "feedback" ved hjælp af begrebet "kløften". Feedback har til formål at reducere kløften mellem det sted, hvor eleven "er", og det sted, hvor det er meningen, at han eller hun "skal være".

Den enkelte lærer må derfor have viden om, hvor de enkelte elever er, og hvor det er meningen, eleverne skal være eller bevæge sig hen. Der hersker stor enighed om, at feedback har væsentlig øget læringseffekt, hvis tilbagemeldingen falder, mens stoffet er frisk i hukommelsen. Samtidig pointeres, at der er et stort uudnyttet potentiale i elevernes interne feedback til hinanden. Som James Nottingham formulerer det, kan man lige så godt aktivere eleverne som læringsressource for sig selv og hinanden og opkvalificere den feedback, der gives eleverne imellem, da eleverne i høj grad lytter til og inkorporerer kammeraternes vurderinger.

Når der tales om feedback, er der ikke alene et væsentligt potentiale at hente i, at denne modtages, mens stoffet er frisk i hukommelsen. Der er samtidig en spændende udfordring i brugen af skriftlige kommentarer og karakterer. Ifølge James Nottingham viser undersøgelser, at karaktergivning i sig selv ikke medfører øget læringseffekt. Kommentarer givet i sammenhæng med en karakter har ligeledes ingen (eller begrænset) læringseffekt, idet karakteren står "i vejen" for kommentaren og dermed forstyrrer elevernes rettedhed mod den feedback, der gives. Derimod har feedback givet alene som kommentarer 30% øget læringseffekt.

I VFL-terminologien skelnes mellem feedback i forskellige tidsspænd, som alle har en væsentlig relevans for elevernes læringsudbytte.

- Feedback i det korte tidsspænd (Fx dag for dag vurdering, beviser for læring, timelog, forskellige vurderingsskemaer)
- Feedback i det mellemlange forløb (Fx logbog, afslutningen af et emne, læringsamtaler, prøver)
- Feedback i det lange forløb (Fx elevsamtaler, skriftlige vurderinger med fokus på kompetenceområder, forældresamtaler, prøver)

John Hattie opstiller følgende feedbackniveauer og - spørgsmål

Niveauer		Vigtige spørgsmål	Tre feedbackspørgsmål
1	Opgave	Hvor godt er opgaven blevet løst? Rigtigt eller forkert?	Hvor er jeg på vej hen? Hvad er mine mål/kriterier?
2	Proces	Hvilke strategier er påkrævet for at løse opgaven? Er der alternative strategier, som kan anvendes?	Hvordan klarer jeg mig? Hvilke fremskridt gør jeg hen imod mine mål?
3	Selvregulering	Hvori består den viden og forståelse, der er påkrævet for at vide, hvad du gør? Selvovervågning, styring af processer og opgaver.	Hvor skal jeg hen herfra? Hvilke aktiviteter må nu iværksættes for at gøre større fremskridt?
4	Selv	Personlig evaluering og affekt vedrørende læringen.	

Læringsmakker

På VFL- skoler øver eleverne sig i at være læringsmakker for en anden klassekammerat. En læringsmakker er en klassekammerat, som eleven samarbejder og taler med for at reflektere over læringen. Læringsmakkerne kan give hinanden tilbagemeldinger, rette hinandens opgaver, hjælpe hinanden med at finde svaret på det spørgsmål/den opgave, som læreren har stillet med afsæt i opstillede læringsmål og kriterier. Dette samarbejde gør, at eleverne føler sig trygge, når de i fællesskab har fundet svaret. Samtidig styrker man hermed feedback mellem elever, som flere skoleforskere påpeger har en væsentlig betydning for læringsudbyttet.

Når eleverne skal samarbejde om at give hinanden tilbagemeldinger, er det vigtigt, at læreren og eleverne sammen har opstillet og beskrevet kriterier for, hvordan dette samarbejde skal være. Eksempler på kriterier for samarbejde med læringsmakker (Inspireret af oplæg fra Hasle skole):

Kriterier til en god læringsmakker

Bytte læringsmakker

- Tag hinanden i hånden og tak for samarbejdet for denne gang/ i dag/ i denne uge.
- Træk nye pinde og få en ny partner.
- Hils på din ny partner på en god måde.
- Fortæl den nye partner «Jeg er god til at...» «Denne periode ønsker jeg at blive bedre til

- Ser på den som taler
- Lytter til den som taler
- Afbryder ikke
- Er positiv
- Hjælper hinanden med at bruge "to stjerner og et ønske"
- Samarbejdsvillig
- Ærlig
- Hjælpsom

«Hj det bliver hyggeligt at skulle samarbejde med dig»

Hvorfor bruge læringsmakker?

- Tænketid
- Er ikke alene om svaret
- Aktiverer alle
- Lærer bedre selv ved at forklare til andre
- Alle kan svare efter samtale/diskussion
- Passer til alle
- Alle kan mestre

Træk en ny læringsven

Hvad er en læringsmakker?

- En du sidder sammen med i en periode
- En du lærer godt at kende
- En du skal hjælpe
- En du får hjælp af
- En som opmuntrer dig
- En som er positiv overfor dig
- En som inspirerer dig
- En som motiverer dig

Når man har en læringsmakker, er man ikke alene om svaret på en given opgave. På den måde styrkes muligheden for mestring, ligesom organiseringen hjælper alle elever til at være aktive. Erfaringer fra Norge viser desuden, at det sociale liv i klassen styrkes, når der, i en anerkendende ramme, indgås aftaler inden for både det sociale og det faglige felt. Samtidig ses arbejdet som værende af værdi for eleven selv, da samarbejdsformen træner færdigheder i selvvurdering og i at reflektere over egen læring sammen med en anden.

Erfaringer viser desuden, at elevinvolvering i kriterierarbejdet øger motivationen og opkvalificerer de tilbagemeldinger, der gives læringsmakkerne imellem.

God vurdering giver retning videre => gode tilbagemeldinger viser vejen mod nye mestringsmål.

Trude Slemmen

Opsummering - Hvorfor arbejde med VFL

Med baggrund i ovenstående kan man opsætte følgende skematiske sammenfatning, som opsummerer dels gevinster dels centrale elementer i arbejdet med VFL.

ELEVER:	LÆRERE:
<ul style="list-style-type: none">• Tydelige forventninger i form af mål og kriterier• Synlig progression – hvad er mit næste skridt?• Løbende feedback med afsæt i opstillede mål og kriterier• Elevinvolvering på flere niveauer• Aktivering af for forståelse mhp. ejerskab• Øget bevidsthed om eget faglige niveau via egenvurdering og kammaratvurdering• Bevidsthed om brug af læringsstrategier• Fokus på refleksive kompetencer• Høj grad af selvstændighed• Aktive og engagerede elever	<ul style="list-style-type: none">• Fokus på synlig målsætning og kriterier for målopfyldelse• Fokus på elevinvolvering• Gode relationer lærer – elev• Positivt læringsmiljø – fejl bydes velkommen• Stærk vejlederrolle og løbende samtaler• Bevidst vurderingskultur• Formativ feedback med afsæt i evidensbaseret viden – der søges og handles med afsæt i ”bevis for læring”• Videndeling i teamet – herunder refleksion over undervisningens effekt

Udarbejdet af
Henriette Vendelbo Eriksen
Januar 2015

Litteratur

Trude Slemmen: ”Vurdering for læring i klasserummet”, Dafolo 2009

John Hattie: ”Synlig læring – for lærere”, Dafolo 2013

James Nottingham ”Nøglen til læring”, Dafolo 2013

Rune Andreassen m.fl.: ”Feedback og vurdering for læring”, Dafolo 2013

Egil Weider Hartberg m.fl.: ”Feedback i skolen”, Dafolo 2012

Knud Illeris: ”Læring”, Roskilde Universitetsforlag 2006

Hilde Ødegaard Olsen m.fl.: ”Læringspartner undervejsvurdering i praksis” Pedlex
Norsk Skoleinformation 2013

www.udir.no

www.læringforalle.nu

Notater

Notater

Horizontal lines for writing

Vejen
KOMMUNE